Rudolf Těsnohlídek
Stanislav Lolek

Liška Bystrouška

Sto let od zrodu legendy

Věnováno
tvůrcům legendy
a také patriotům
na Lošticku,
v Bílovicích nad Svitavou
a Hukvaldech.

Rudolf Těsnohlídek
Stanislav Lolek

Liška Bystrouška

Sto let od zrodu legendy

NAKLADATELSTVÍ PAVEL ŠEVČÍK – VEDUTA
ŠTÍTY 2020

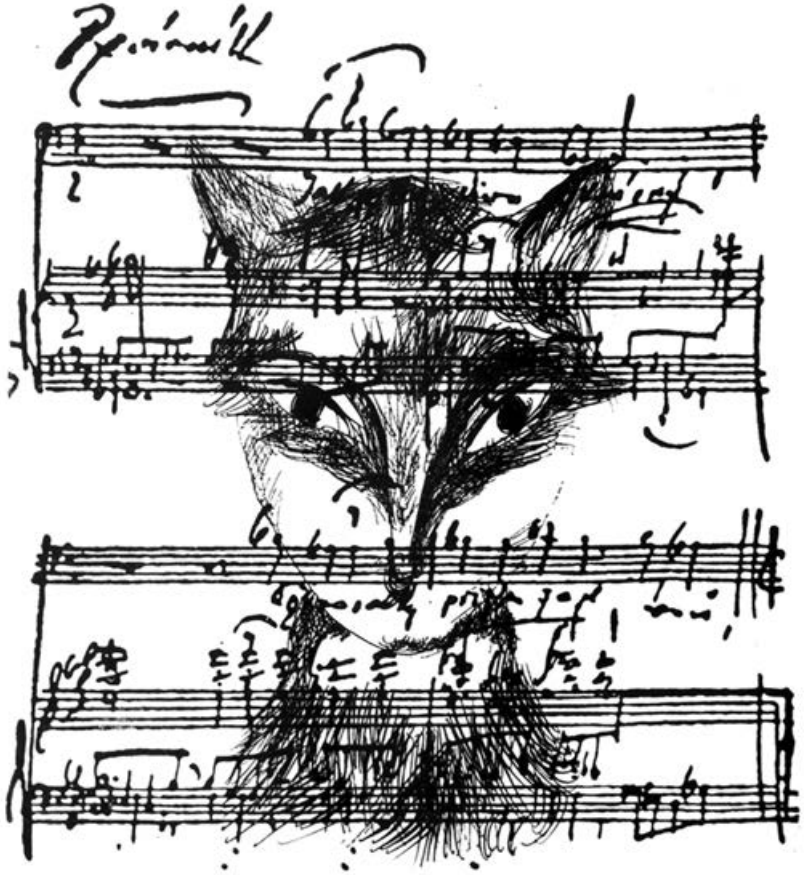

Klavírní výtah opery Příběhy lišky Bystroušky od Leoše Janáčka.

Nejslavnější liška na světě.

Je známo, že nejen člověk, ale i mnoho jiných tvorů, kterým svět nabídl místo k životu, si získalo slávu a díky sochařskému ztvárnění vykročilo na pěšinku nesmrtelnosti. Alespoň do té doby než pomník někdo nezkácí a čas ho nezasype zapomněním. Přítel Láďa Kochánek zaznamenal těch výtvarných děl řadu. Od sochy housenky, která v Austrálii zabránila přemnožení kaktusů, nebo pomníku rybkám, které hubily v Itálii komáry Anopheles, roznášející malárii, přes racky, kteří pomohli v USA vzdorovat kobylkám, až třeba ke krávě, která dávala 9 000 litrů mléka za rok a jejíž bronzovou sochu s nápisem „Us Men", tedy „Naše máma," jsem v Holandsku na vlastní oči viděl.

A podobně bychom našli příklady i u nás. Namátkou se nabízí socha lachtana Gastona v pražské ZOO, dostihový kůň Peruán v Zámrsku, ale to vy už sami nepochybně doplníte řadu dalších. Jenže já bych královskou korunu nasadil právě Lišce Bystroušce v Hukvaldech, které je věnována tahle knížka. Ne proto, že když jí pohladíte ocásek splní vám přání, ale proto, že aureola její slávy má punc nejen výtvarný, ale i literární a hudební. Bádání nad tím, který má větší cenu by bylo stejně pošetilé jako bádání nad tím, které dítě mají rodiče raději. A to i navzdory tomu, že Rudolf Těsnohlídek prý tvrdil, že ten příběh mu k srdci nepřirostl. Pan spisovatel mi byl blízký i tím, že rukopis odevzdával na poslední chvíli, což znovu potvrdilo, že všechno zlé je pro něco dobré, neboť Bystrouška, vzniklá z toho chvatu, je alespoň podle mne, mnohem výstižnější než původní Bystronožka. Mistr Lolek, který prý nazval své kresby dokonce „pitominkami z akademie", určitě netušil, kolik radosti a zájmu vyvolají, když vyskotačí na paseku Těsnohlídkových slov a vyběhnou na chodníček Janáčkovy muziky. Skvělý krajinář, kterému prof. Mařák na zmíněné akademii někdy vyčítal, proč některý obraz tolik „zalidňuje" dokázal, že divák vdechl z plátna neuvěřitelnou atmosféru širošíré krajiny a stejně tak dokázal i to, že se zatajeným dechem nahlédl do intimního zákoutí živého lesa. Jeho myslivecké srdce a oči malíře se krásně doplňovaly a tak není divu, že když slyšel vyprávění hajného Kořínka, neodolal, aby to vše nedosadil do poetické čáry vlastních zážitků a představ. Cyklus kreseb zaujal nejen čtenáře Lidových novin, ale údajně i paní Máří, služku Leoše Janáčka, která se smála nad obrázky tak, že to i mistra zaujalo. Čtyři roky téma zrálo, dokonce i v terénu si mistr své dojmy ověřoval, přesvědčený že na rozdíl od lidí by měla na jevišti chodit zvířátka po čtyřech. Jen si

poupravil k notám libreto, čímž způsobil zármutek mnoha dětským divákům. Vzpomínám, jak v mém rozhlasovém Dobrém jitru prof. ČVUT Petr Moos vyprávěl, že když coby chlapec ve sboru účinkoval v Příhodách Lišky Bystroušky, přišel za panem dirigentem s návrhem, upravit flintu tak, aby se Harašta netrefil a hlavní hrdinka žila. Vrátil tak vlastně děj k původní Těsnohlídkově představě, ale k jeho nesmírnému zklamání, pan dirigent nesouhlasil.

Liška se však s Janáčkovou hudbou rozeběhla do světa. Byl v ní i čas vroucích skladatelových emocí. Když se mne ptali, v čem je síla Janáčkovy muziky, napadlo mne jen, že právě v síle příběhu, který je v ní zakódován. Nejsem muzikolog, proto si mohu dovolit vyjádřit dojem, že my, odchovanci romantismu jsme zvyklí, že nás skladatel pěšinkami melodií zavede až k sobě do náruče, do které nás láskyplně přivine. Janáček vás v ní vášnivě stiskne až vám zachrupají kosti a pak vás po chodníčku melodií vypustí do světa, ve kterém uslyšíte, co jste dosud slyšet a vidět neuměli. Taková je i Janáčkova láska, která byla i u té Bystroušky sladkobolným přiznáním. Je s podivem kolik se toho propojilo v příběhu asi nejslavnější lišky na světě. Vůně borovic, výtvarná linka malířovy ruky, hrst písmen v dlani spisovatele, a pěříčka not v srdci zamilovaného muzikanta.

NÁPĚV MARNÝCH LÁSEK

Ať stalo se co mělo
či stát se nemělo
Bláhový starý pane
kdo z nás má právo soudit
Smeká i kdo se smál
klepal si na čelo
Vzduch v lukách bude vát
a voda v řekách proudit

Jak je to snadné
zachytit to co není
Jste třpytka věčnosti
jste ten kdo pospíchá
kdo mění světlo v tóny
a tóny v světlo mění
Jste nápěv marných lásek
vetkaný do ticha

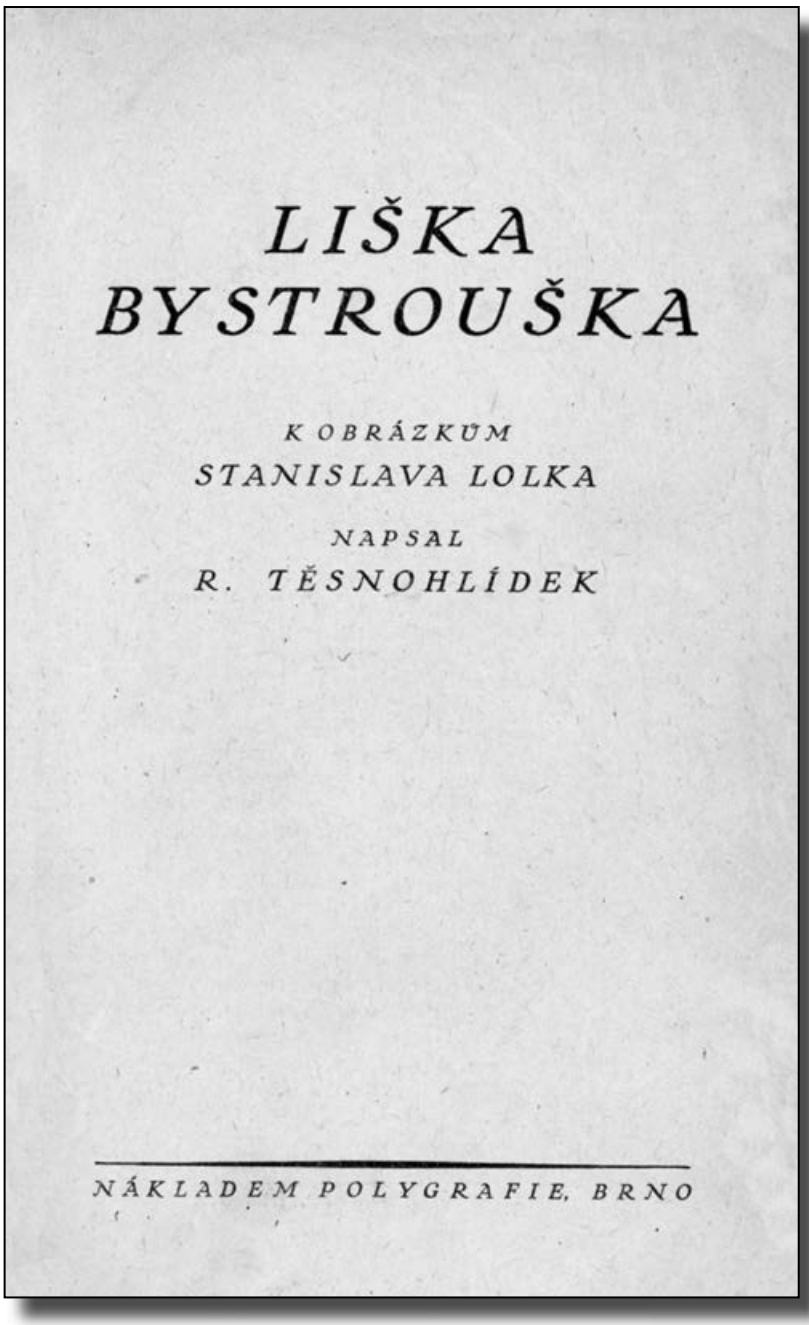

Titulní list I. vydání z roku 1920.

I

„**D**rva hladůnký, bílůnký, a takovcí kruci lonti mně je u nosa seberou," vrčel revírník Bartoš, když vyšel z četnického stanoviště. Vztek už ho pomalu přecházel, jako přechází bouře, ale hromobití se dosud ozývalo z nejzamračenějšího kouta jeho duše.

„Hladůnký, bílůnký, jak ženský kolena!" hřmělo v duši revírníkově dále, „a všecko to sebrali, ani třísečky nenechali. Ale kdybych já některého chytil, lotra, zloděja, grázla nejgrázlovatějšího, já bych si to s ňém vypravil ají bez šandárů a bez všeckých soudů. Beztak včil krom slušného člověka nikoho nezavřou. Set sakra pes!"

Nebylo také divu, že se revírník dozlobil. Stala se mu nehoda dvojí. Tož první neděli letos při partii na kuželně, uvědomiv si, že veškeré lidstvo zesláblo podvýživou a starostmi, hodil si do plných důkladně babuškou. Vynaložil na ten hod všecky síly a podařil se mu! Vandl jak bič, set sakra pes. Poroučelo se po něm všech devět a levá fanka vyletěla za humna. Namířila si k sousedovi Švábenskému zrovna tam, kde seděl v klidném zátiší, u kterého za vojny vítr urazil dvéře, které dosud řádně neopravil. Švábenský se v první chvilce domníval, že to hvízdá ruský šrapnel, než se však vzpamatoval, narazila fanka do jeho dýmky, přerazila trysku, zlomila špičku, vylomila mu zub a porcelánová hlavička bůhví kde byla v prachu. Fanka to odnesla taky. Jen to písklo, jak jí krček odletěl. Revírník se spravil se Švábenským, koupiv mu ve městě dýmku s dvěma jeleny a sv. Hubertem a s tryskou jalovcovou, která je pevnější než višňová, ale kříž byl s hospodským Páskem. Slíbil mu sice revírník, že mu dá krásné lípové dřevo na všech devět kuželek

a na levou fanku dvojmo a že mu je třeba hajný Blažek, kdysi soustružník, vysoustruhuje jak z alabastru, s tou však podmínkou, že bude mlčet jako hrob. Hráči slíbili mlčelivost rukoudáním, ale za chvíli vědělo to celé městečko. Již druhého dne říkaly panímámy varovně:

„Ty, staré, neopovaž se chodit k Páskom, tam zabíjajou kolkama!“

Revírník Bartoš, aby uzamkl zlolajná ústa, vyhledal krásnou lipku, dal ji porazit a dřevo nechal vyschnout v metru. Než se uchystal poslat je k Páskovi, zmizelo, jako by se pod ním zem slehla. To již přestávalo všechno a revírník Bartoš se odhodlal, ač nerad, udat smělý ten pych četníkům.

Teď šel od nich. Strážmistr Venclík ho potěšil, že dřevo najde, i kdyby z něho již byla hotová postel. Revírník uchlácholen zvolna nabýval rovnováhy ducha. Takovou však měl žízeň a jelen na štítu Páskovy hospody tolik vábil! Je možno tam jít, aniž byl splněn slib? Měl sto chutí zahromovat, než ještě zavčas se vzpamatoval. Ejhle, důstojný pán se právě taky batolí k Páskům. Již ho spatřil. Ne, nelze se vyhnout. Ještě by řekli – rechtor je taky z těch rejpalů nepokojných –, že se stydí.

To by tak hrálo, aby si pomyslili, že su špina chlap a že utíkám před lidima, řekl si v duchu. Pokročil hbitě vpřed a pozdravil, až to zahlaholilo.

„Pěkně vítám, že vás konečně zase vidíme. Už jsme si říkali, že vás nespatříme, leda půjdeme-li vás zaopatřovat,“ usmál se farář. „Ale to by nebylo tak brzy co?“

„To tak, velebníčku, to tak, set sakra pes!“ „No, no, deo gratias, že jsme tady. Rechtor čeká, a tož bude náš mariášek jednou zas pohromadě.“

Síň Páskovy hospody se rozléhala smíchem a za chvilečku se trojice starodávných přátel pustila do bohulibého díla. Revírníkovi padal dnes list, eso za esem, a pivo bylo jako sirup. Krejcar

mohl na pěnu položit. Poslední hromy zmlkly a v jeho duši se sklenula jasná duha. V hnízdě plotníčka-střízlíčka je prý nejútulněji a nejtepleji ze všech míst ptačích. Panská světnička u Pásků překonala toho večera kdekteré hnízdečko, i plotníčkovo. A když pan revírník pyšně hlásil: „Sedmica na zadek" a rechtor prohrál své supra, přiťukli si všichni tři poprvé, nikoliv však naposledy.

Sluníčko již vstalo ze své měkoučké postele, umývalo se studenou rosou, až zčervenalo, a krášlilo se, aby byl pěkný den, když se družná trojice nerada chystala k návratu domů.

„To bylo posezeníčko!" přichvaloval si rechtor.

„Poslechnite, velebníčku," zahlaholil rozjařeně revírník, když vycházeli od Pásků, „budeme se mít taky tak v nebi, tož co myslíte, vy jste toho přeci znalé."

„Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo," odpověděl farář, ale hned čtverácky šlehl: „Jen kuželky tam nesmíte hrát, rozbil byste svět před posledním soudem."

„Nevídáno, jen až dám ty nové kolky vysoustruhovat! Už by to bylo, kdyby ne těch lontů zlodějských. Považte, drva mi kradli. Drva bílůnký, hlaďůnký, jak ženské koleno. A víte, velebníčku, takové kolínko, set sakra pes, no ne?“

„Ignoravi et nescivi corpus tuum mulier,“ vážně a kazatelsky pronesl farář.

„Ty, rechtore,“ revírník začal z překypění citů řídícímu tykat, „řekni mi to česky. Kdyby to aspoň byla myslivecká latina, té bych rozuměl, v této su slabé.“

„Nevím a neznám tvého těla, ženo,“ poslušně přeložil rechtor větu z epištoly svatého Pavla, kterou farář citoval.

„E dite mi, velebníčku! Včíl, tož to ja. To vám věřím, ale tak před dvacetima třicetima lety, to jste, lišáku, taky zpíval jinačí pěsničku.“

V tom okamžiku se farář nevrle ohnal, neboť kol uší mu zazněl pronikavý pískot komáří.

„Vša, jedeš, zlosyne,“ huboval a v hněvu zaklopýtal. Byl by upadl, kdyby ho nebyli oba dva věrní druhové spolehlivě vedli.

„Pěkně jste zapackal. ‚Nohy naše slabé jsou a ke hříchu běží,‘ tak praví Písmo. Vidíte, taky si z něho ešče ledasco pamatuju.

A copak vás tak zlobí?“ tázal se soucitně revírník.

„Komár mě obletuje,“ odpověděl farář.

„Ja, kdyby jen komár,“ zachechtal se revírník. „Což aby to tak byla hezká harafička. Hlava jde kolem a zní v ušech jak komáří procesví.“

Opravdu komár to byl. Nyní zakroužil opět k faráři a hnal se mu rovnou po ruce, jako by ji chtěl políbit. Přitom si zpíval tenoučkým hlasem – a krom faráře nikdo mu nerozuměl – starou zbožnou píseň:

„Odřeknouc se všaké zlosti,
obžerství, světských žádostí,
buď živ spravedlivě,
šlechetně, střízlivě,
v naději božské.“

„V naději božské,“ opětoval polohlasně farář a bolestně škytl.

„Pěkně v naději božské. Pro tu byste neščukal. Mně se zdá, že na nás naše ženské spustí, že se budeme vidět kraj pekel.

Však já radši nepudu ani dom," bručel revírník a rechtor jemně přikyvoval.

A komár zpíval a zpíval. Byl to tvor velmi nábožný. Uzřel světlo světa v kaluži před hospodou Měcháčkovou – tam bylo hnízdo orlí a dětí mariánských – a na světě jeho první cesta byla do světničky za šenkem, kam přiletěl právě v tom oka-

mžiku, když mladý panáček, bojácný, ale nespokojený s dobráckým farářem, zakládal s kravskou dívkou ze dvora a s osobami k tomu vhodnými sdružení třetího řádu svatého Františka. Vroucí výmluvnost nadšeného kněze uchvátila nepatrného komára a získala jeho nepatrnou duši zcela straně nejlepší, i pro zvířata vhodné, straně lidové. Komár stával se každou hodinu zbožnějším a nehledal si nakonec jinde místa obživy než v procesích. Vyzpěvoval tu s forpétry, bděl nad mravností mládeže a neostýchal se pronásledovat ji a trestat citelně v nejodlehlejších koutech, kam se uchylovala před zraky starších, zkušených osob. Jen to ho mrzívalo, že lidé, které zachránil od hříchu, obyčejně kleli. On však toho nedbal a horlivě proletoval neúnavně poutnické noclehárny jako anděl strážný.

Dnes právě se vracel ze Křtin. Byl zemdlen namáhavým dílem, neboť chlapci pronásledovali děvčata hůř než nejhorší mládež komáří, ba víc než pípky před deštěm. Únava z něho teď spadla, jakmile zahlédl kněžské roucho. Byl okouzlen vida zvláštní, kolíbavou, velebnou chůzi farářovu a dětinskou pečlivostí obou jeho průvodců a povídal si, že ti lidé se asi stávají tvory vyššími, neboť v leckterou chvilku se vznášeli jako duchové v povětří, opouštějíce prach pozemský.

I rozpěl se a rozjásal znovu, rozpjal nožky a tykadla a letělo se mu tak lehce, tak blaženě. A tu vzcházel již bílí den a slunce, již dostrojeno, jako oslňující krasavice vyskočilo nad vrchol Báby. Farář byl zřejmě dojat nádherným jitrem. Sklonil se nízko k zemi, a co soudruzi drželi jej jak děcko v náručí, jal se vykonávat jakýsi obřad, jehož význam zbožný komár nechápal. Leč pojednou naplněn byl vnuknutím, a vzpomněv Davida krále, zanotoval žalm:

„Hory poskakovaly jako skopci
a pahrbkové jako beránkové ovcí.
Co je ti, moře, že jsi utíkalo,
a ty, Jordáne, že ses obrátil?“

Než přezpíval, vyjasnila se farářova tvář a lehčeji nyní vykročil kupředu. Na křižovatce se revírník rozloučil s ním a rechtorem a namířil k lesu.

¤

II

Komár se z úcty rozhodl doprovodit dvojici k faře. Ani nedutal a naslouchal moudrým řečem, snaže se z nich pochytit co nejvíc poučení. Nejmocněji se mu do mysli zaryla slova, jež farář pronesl vcházeje do farní brány: „Všeho moc škodí, pravím vám, a běda tobě, revírníku, usneš-li v lese. Dopoledne se sotva probudíš.“

Komár si ihned umínil, že se přesvědčí o pravdivosti této věštby.

V Černém žlebu býval osvěžující chlad. Vstoupil-lis tam, jako bys pil vody léčivé. Tam zamířil zatím revírník a toužebně vyhlížel k temeni Báby, kdy konečně dostihne vrcholu. Slunce pálilo, žluva naříkala žíznivě, dusno začínalo hned po ránu.

„Dostaneme bóřku," vzdychl revírník. Posmekl a utíral pot z čela. Ale hlava bolela a bolela.

„Koňa by to porazilo. Spolehnu si na chvilečku. Panímámě se řekne, že jsme číhali na poberty. Však je dobrák ženská a uvěří."

V několika minutách ležel pod křem klokočovým na trávě, hebké jak aksamit. Zezulka zakukala mu nad hlavou, holub doupňák zavrkal, skalní hrdlička se rozesmála jako čtveračivá dívčice. Revírníkovi bylo nesmírně blaze uprostřed chladu a líbezných těch zvuků jeho milovaného lesa.

„Jak ve svatební noci k ránu tady je," pomyslil si už v polospánku. „Taky jsem byl tak zmatrované. A ty, moja flinto, kamarádko milá, tebe přeci nenechám vedlivá sebe jako hůl. Tys mě nezestarala, netrápila, nebrbleš, nevyčítáš každé žbáneček. Semka patříš, na staré myslivecké srdce."

¤

Objal pušku jako svou znejmilejší a ve chvilečce spal. Strakapoud, jenž tesal ve vrcholu jedle, nechal práce, podržel se kmene ruční letkou, otevřel úžasem zobák a rozhlížel se, kde se tu nabrali kolegové drvaři.

Slyšel hvizd jak obloukové pily. Již se chtěl podívat, kdo to tu řeže, bylo mu však líno vydat se na zvědy a znovu se dal do práce. Nechť se však lopotil a hřmotil jakkoliv, nepřerušil zdravé chrápání revírníkovo, jež se rozléhalo úvalem.

Rušivý zvuk vyburcoval i omrzelého cvrčka, který sídlil v hromádce písku pod jedlí. Dozloben spustil nejostřejší cvrčí kvapík, a když byl nucen ustat a naladit, zavolal kmotřenku kobylku, aby si taky zakoncertovala. Což o to, kobylka souhlasila. Jen nebude-li panu kmotříčkovi, učenému muzikantu, vadit, že ona si potrpí na starodávné šumařské tryle. A když ji upokojil, že mu dnes nejde o koncert umělecký, posadila se pod kvetoucí kozí bradu a vyčkávala, až kmotříček udá takt. Všetečné šídlo, modrá vážka, bludná melancholická kráska, zaletěla sem z rodných vrbin, a tož bylo hudby jak v Řicmanicích o hodech. Tam vyhrávají totiž pravidelně ve dvou hospodách a současně se snaží vzájemně se umlčet; není-li dostatek hudebních nástrojů, doplňují kapely hmoždíři, struhadly, až se celá dědina i se zvoničkou třese.

Koncert v podrostu přivábil i komára, jenž se rozžehnal s velebníčkem tím, že posnídal na jeho tonzuře, a vracel se tentokrát doopravdy domů. Byl velice potěšen vida revírníka, jak tu spí pokojně jak děcko.

„Sakva, sakva, sakulajda," zahuboval komár. „Takové pán, a leží si v lese jak vandrák. Manželky se nejspíš bojí. Dobře, že já su svobodné. Ale měl bych jé řádně dodžigat."

Komár měl hrozně z kopce na onu část lidstva, která nosila zelené vyložení a potulovala se po lesích. Důvody k nenávisti měl rozmanité, ale spravedlivé. Sedl si například kdysi haj-

němu Blažíkovi pod Novým hradem na ruku. Byla tvrdá jako mlat, a nechť hryzl jak hryzl, poctivé kapky krve se nedohryzl. Najednou ho hajný zpozoroval, pleštil po něm, a jen řízením božím ho nezasáhl. Zvolal přitom divoce, až se hory otřásly:

„Hrom ti zab, žóželi ničemná. Nemáš dobytka dosť? Ešče člověka budeš žhrat!“

Mimoto všecko lidstvo lesní hrozně smrdí kouřem, páchnoucím někdy i po tabáku. Komár proto, než se vydal na revírníka, vymýšlel si plán, kam se mu tak nejlépe posadit. Zamlouvalo se mu nejvíc jeho silné ucho, už proto, že by mu mohl udělat důtklivé kázání. Obezřele se přikradl na temně rudý boltec, posadil se, utřel si způsobně sosák, a chystaje se k přesnídávce, zapískal:

„Vidíš, člověče hříšné, co včil zmůžeš protivá mně?“

Nedořekl, když tu revírník vydal nelidský zvuk, v krku mu písklo, ústa se otevřela a odfukovala mocně.

„Tož tak, ščukáš,“ bručel mrzutě komár a přihotovil se k doušku myslivecké krve, ale revírník pohodil nohama, zachrčel a převalil se na druhý bok.

„Sakva, sakva, nic po tem není. Jen tak, že mi žebra nezlámal,“ zabrblal komár a odskočil hbitě ke vzduchu. „Aji komár aby se dal pojistit, zachce-li se mu na takového divósa. Však počké, tatíku, podíváme se na tebe jinam, kde seš měkké. Fi, a taky kóří. Tak ho škaredě cétit!“

¤

Přeměřil revírníka znovu bádavým pohledem a napadlo mu, že nejbezpečnějším místem útoku byl by nos. Je uprostřed, nechť se ostatní tělo převrací jak mu libo, do země nos přece strkat nebude.

„Píííí, sakva, sakva, píí," zazpíval si komár a již seděl tam, kam si namířil. Nos byl ohromný jak hora, avšak plný močálů, prohlubní a studánek, jak hora pod ledovcem. Kamkoli komár šlápl, všude se za ním tvořily drobné kalužinky, mastné jako že-

lezité lužečky na lukách. Neuvažoval mnoho, vyhlédl si jednu z těch četných studánek, nachýlil se a pil. Leč krve v tom nebylo. Chutnalo to náramně dobře. Komár polkl chvatně a hltavě několik vydatných doušků. Tu to zavánělo kmínem, tu zas bořím, pak anýzem a puškvorcem a konečně prudkou vůní, kterou loni vdechoval za podzimních večerů, když lidé otrhávali přezrálé švestky. Byl by pil třeba hodinu, ale tu pohnuly se obrovské ruce revírníkovi, rozpjaly se jako příšerné kleště a podrbaly nos na onom místě, kde si komár zamlsal. Jen tak, že jim unikl.

Jak se z toho nosu dostal, to mu bylo navždy hádankou.

Když se probral z mrákot, jež mysl jeho obestřely, ležel jak dlouhý tak široký za stéblem ostřice. V zádech ho bolelo; div že si kříž nepřerazil, jak padl bez vlády a bez obrany na lodyhu sasanky. Snažil se povstat, ale nemohl se pohnout.

Mladý domýšlivý skokan, pravý žabí hejsek, jenž vyskočil z cizí díry, kde byl právě na záletech, hleděl užasle na komára a prohodil dobíravě:

„No, občane, co to tu vyvádíte? Nestydíte se tu válet jako člověk? Mně se zdá, že máte drbku.“

„Sakva, držte mě, nebo vám to tady všecko rozbiju!“ vykřikl komár. „Mně je jaksi divně, jako bych byl v hospodě u muziky. Ani vstát nemožu.“

Jeho tělo bylo pojednou lehounké jako pampeliškové chmýříčko. Nazvedl se a jal se tančit, rozhazuje kusadly a nejpřednějšíma nohama.

„Trálilali, trilili, tralala, trata,“ notoval si při tom. „Škoda, skokánku, že néseš ženská. Sakva, to bychom si poskočili. Trádili, trádala, tralala, šššščuk, zahrajte vo tym bílým kvítečku. Sákva, povídám, a nehébéte tolik s tou zemňou, dyť je celá křivá a pořád se točí.“

Komár uvízl jednou nohou v sedmikrásce, pozbyl rovnováhy a již ležel v trávě. Tak to žuchlo. Skokan se rozchechtal, až se ohýbal.

„Kajpak lítáte? Dybyste, občane, pil čistou vodu, tak se vám totok nestane,“ posmíval se komárovi.

„Neplké, klučisko cezí,“ – tak se skokanovi vůbec ve žlebu nadávalo, protože ho jakýsi rybniční pytlák v ospalosti dotáhl v kapse až z daleka z Čech, z páně Lounkových sádek na pstruhy v Hylvátech – „šššščuk, sakva, a zavři ju. Kdes bel,

dež hřmělo? Co, sakva, šššščuk. Ty seš takové bachrus hlópé, víš, neumíš se na zábavu ani podívat. Víš, ty šošnivcu zelené. Za vojny, tos byl černé a žluté, a včil se honem děláš na zelenkavo. To si včil trófáš, a spišejá tos seděl jen v díře u své mámy. Lepnu ti, ani sopel po tobě nezvostane."

V návalu zuřivosti, skokanovi nepochopitelné, počal komár kácet stébla, lámal traviny a posléze vyzuřiv se převalil se naznak a zůstal jak mrtvola. Hlava mu klesla a jen s napětím obou předních nožek ji udržel, zato tykadla jeho byla tuhá a nepoddajná, a ne a ne je sklonit. Skokan se škodolibě vysmíval.

„Jste vy mě zbrčené, jak ta vaša celá strana. Na každé schůzi halókáte, že brány pekelné ju nepřemohou a vida, včil jste namožené. Ja, naša strana, to je strana, u nás nesmí každé myslet, jak by se mu zachcelo, nebo řečňovat podlívá svýho. U nás se musí každé řídit podlivá důvěrníka a usnesení, protože je u nás přísná organisace. Jak se sendeme, každé na schůzi nechá hubu v balmě a poslóchá, jak předáci spustijó. Brekeke, krrrrr, kekereke, brekeles. A když už žádné z nich nemože, protože má hrtan suché, vyzvedneme všeci hlavu nad vodu a spustíme všeci zajednó: brekeke, tak jest, brekeke, kkss."

„Te bolševiku“ zaškytl pracně komár. „Třebas trpím jak Adam, včil teprve poznávám, jak je svět krásné. Točím se točí do kolečka a já s ňém. Člověk je pánem světa a na špičce jeho nosu je ráj a v něm rajská studánka. Su očarované. Nepatrná duša komára ve mně zaniká a su včil jak člověk.“

Nadnesl se, napjal tělo křečovitě, roztáhl kusadla a počínal si skutečně jako před několika hodinami jeden z té trojice, jež se ubírala k domovu z hospody u Pásků. Bylo mu velice zle i velice dobře. Skokan dřevěněl úžasem a zvědavostí, a spatřiv, kterak komár uléhá do trávy a blaženě usíná jak obr člověk

pod podrostem, zatoužil též po neznámém požitku. Zachvívaje se předtuchou nepoznané rozkoše, skočil rovnou na revírníkův nos. Z otevřených úst člověka sálalo na něj dusné vedro a přetěžké výpary. Obávaje se, aby nespadl mezi hrozné zuby, a roztoužen netrpělivě přesedal po nosu a tiskl se k jeho špičce. Jak to pálilo! Jako by seděl u kovářské výhně.

III

Revírníkovi se honily hlavou pestré sny. Zlézal v nich hory doly a najednou zabloudil až na severní točnu. Brr, tam bylo zima, až mu nos umrzal. Ledový mráz ho pomlel, otevřel oči a vytřeštil je nechápavě na skokana:

„Set sakra pes!“ zahromoval. „Nožiska to má studený jak moja stará a nestydí se to lozit člověku po nose. Nebudu-li pak mět rýmu? Počké, ty blázne strakaté, eši já tě dostanu!“

Přisedl a hmátl po skokanovi. Ten ledva unikl.

Revírník stále ještě nevěděl, sní-li dosud, či co se s ním děje. Usedl, rozhlédl se a uvažoval, kde vlastně je a jak sem zbloudil.

„Aha, už vím,“ upamatovával se. „To velebníček, duša taky hříšná, mne svedl k Páskům. On a rechtor seděli jako přikutí a já se pozdržel až do rána. Ó vy faluti! Faláře si kuchařinka vyhubovala netrófá, rechtor má doma ze ženskýho plemena jen to svoju basu, a tož abych obskákal jen já. Panímáma jis-

tě po domě lamentí, že mě třeba aji pytláci zastřelili. Kdož ví, nevzkázala-li k šandárům, aby mě hledali. Bartošu, málo platný, lámé si hlavu, kterak se z této smole vypleteš. Stákryš, a ke všeckýmu ležíš v takovým hóšču. Ba, ba, harafica je težká a obsedlala si tě. Musíš ju včil čtvernožky nosit."

Prozkoumal obezřele svoje šosy a přesvědčiv se, že kabát neutrpěl úrazu lezeckou partií podrostem, drápal se opatrně na světlo boží. Slunce, hodně již vysoko a blízko poledni, pro-

nikalo haluzemi a revírník k nesmírné radosti postřehl na zemi uzoučkou stezku.

„Vida, veksl, o kteréms nevěděl," řekl si spokojeně. „Jakápak zvěř tudyma chodí? Aló, po něm!"

Na svahu k Černému žlebu hověla si v tu chvíli požehnaná liščí rodina po snídani. Matka podřimovala, ježto maličká Bystrouška proplakala celou noc a nedala jí spát. Lezly jí zuby podočáky a to je s maličkými vždycky svízel. Teď se sice Bystrouška již upokojila, ale přece si nešla hrát s ostatními sourozenci a držela se vytrvale mamina hřbetu jak sukní.

„Jédamáne, tótni se, mami, co to," zažvatlala. Černonoska, Oháněček, Peřiderka, všecka ta drobotina ustala rázem v dovádivé hře a seskupila se kolem podivného tvora, který spadl

doprostřed odkudsi z nebe a seděl tu udýchán, s očima vyvalenýma, jako by byl míli utíkal. Bystrouška k němu přičichla.

„Jé, ten je studené!" vykřikla.